

Opettajan muistilista joustamattoman oppilaan tukemiseen koulussa

---

Joustamattomasti käyttäytyvän oppilaan toiminta näyttää kouluarjessa helposti haastavana ja vastahakoisena.

Joustamattoman käyttäytymisen taustalla on muutoksiin liittyvää pelkoa ja ahdistusta, vaikeutta asettua toisen asemaan sekä jumiutuva mieli, joka hidastaa ja vaikeuttaa oppilaan toiminnanohjausta.

Perustelevinen

Joustamattomasti käyttäytyvä oppilas tarvitsee selkeitä ja järkeviä perusteluita sille, miksi asioita tehdään. Perustelevinen auttaa oppilasta sitoutumaan tekemiseen sekä hyväksymään muiden ehdotukset tai vaatimukset tilanteissa.

Erytisen merkityksellisessä roolissa perustelut ovat silloin, jos neuvottelunvaraa ei juurikaan ole.

Anna aikaa motivoitumiselle

Perusteluiden sulatteleminen voi vaatia joustamattomalta mieleltä aikaa. Motivoituminen ei tapahdu hetkessä, jos asia on uusi ja vaikea tai herättää vaikeita tunteita.

Samaa keinoa tai tapaa tehdä asia on hyvä tarjota muutamia kertoja uudelleen, vaikka aluksi sillä ei näyttäisi olevan vaikutusta. Siinä missä joku toinen tarttuu tuumasta toimeen heti, voi nepsypiirteinen oppilas pohtia asian oman päänsä sisällä valmiiksi ennen kuin tarttuu tekemiseen.

Neuvottelu ja vaihtoehtojen antaminen

Jos tekemiset tai muutokset herättävät vastarintaa, kannattaa oppilaalle tarjota vaihtoehtoja aina, kun se on mahdollista. Se auttaa oppilasta tekemään kompromisseja.

Mahdollisuus osallistua toteutuksen suunnitteluun ja tuoda omaa näkökulmaa esiin vahvistaa oppilaan tunnetta siitä, että on voinut itse päättää tai vaikuttaa asioihin.

Ennakointi

Ennakointi auttaa oppilasta sopeutumaan tulevaan tilanteeseen silloinkin, kun se ei tunnu mieluisalta. Ennakointi antaa mielelle aikaa käsitellä tulevaa tilannetta ja etsiä omaa tapaa toimia.

Ennakoida voi sanallisesti, kuvien avulla tai muulla oppilaalle soveltuvalla tavalla.

Vaihe kerrallaan

Vaikealta tuntuva tekeminen kannattaa pilkkoa pienempiin vaiheisiin. Pilkkominen usein helpottaa tehtävän tekemistä ja vähentää vastarintaa.

Pilkkominen voi tarkoittaa vaiheittaisen suunnitelman tekemistä.

Pilkkominen voi tapahtua myös käytännön tasolla esimerkiksi siten, että kokonaisen tehtävämonisteen tai koepaperin sijaan oppilas saa yhden tehtävän kerrallaan. Oppilaan kanssa voidaan suunnitella ennakkoon, kuinka monta tehtävää monisteesta hänelle leikataan kullekin päivälle.

Pilkkomisen avulla tekemisessä säilyy mielekkyys ja oppilas saa onnistumisen kokemuksia.

Ymmärryksen varmistaminen

Joskus joustamattoman käyttäytymisen takana on ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia. Kyse voi olla vaikeudesta ymmärtää sanalliset tai kirjalliset ohjeet tai hahmottaa tehtävän rakennetta.

On tärkeää, että aikuinen varmistaa oppilaalta, että tämä on ymmärtänyt saamansa ohjeet. Jos tehtävä ei edisty, on ohjeita hyvä katsoa yhdessä uudelleen.

Myönteinen palaute ja palkitseminen

Myönteinen palaute sekä palkitseminen yrittämisistä ja onnistumisista vahvistavat toivottua käyttäytymistä. Samalla ajattelun ja käyttäytymisen joustavuus lisääntyy.

Yhdessä toteutettu suunnitelma tai onnistunut neuvottelu jonkin asian tekemisestä on jo iso onnistuminen.